

Denken als tegenwicht

Petra Bolhuis & Theo Meereboer

College 9

Leesstoftekst website breinkennis en denken

www.maieutiek.nl

Lichaam en geest

- ▣ Arendt scheidt lichaam en geest niet cartesiaans, maar ontkomt niet aan een positie waarbij het lichaam de emoties aanlevert als verschijnselen en het denken (the life of the mind) daar vorm aan geeft teneinde van een individueel karakter te kunnen spreken.
- ▣ Het huidig wetenschappelijk standpunt laat de geest ontstaan in het lichaam als gevolg van steeds complexere processen.

www.maieutiek.nl

Vraag;

- ▣ Hoe ziet de geest in het lichaam er uit?
- ▣ Wat kan het denken nog bieden als het niet tegenover het lichaam en haar emoties wordt gepositioneerd?
- ▣ Is er dan nog een functie voor het stoppen-denken, of vallen de inhoud van het denken en het hebben van (andere) fysieke ervaringen dan samen, waardoor er van tegenwicht geen sprake meer kan zijn?

www.maieutiek.nl

Damasio

- ▣ Bewustzijn is niet op 1 plaats; er vindt een samenstelling plaats van ervaringen die één voorstelling creëert.
- ▣ Deze voorstelling creëert ook 'de dirigent'.
- ▣ Deze dirigent -het 'ik'- is reëel aanwezig.
- ▣ Het geheel maakt een identiteit zoals wij mensen dat kennen.

www.maieutiek.nl

Ontstaan van het zelf 1

- ▣ Geest= stroom van mentale voorstellingen
- ▣ Sensus communis = samengestelde deel van die plaatjes
- ▣ Eigenaarschap + Subjectief perspectief, met ook jouw persoonlijke zintuigelijke vertekening (voorbeeld Damasio rechteroog-kromming)
- ▣ Beelden worden opgeslagen in hersenschors en zijn oproepbaar in de verbeelding

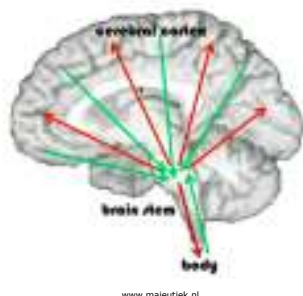
www.maieutiek.nl

Ontstaan van het zelf 2

- ▣ Binnenkant heeft ook een kaart, veel stabielere dan die van buitenkant en wordt het referentiepunt.
- ▣ Hersenstam zorgt voor wisselwerking lichaam – geest.
- ▣ Zelfervaring is niet slechts gevolg van hersenstam, juist grote cerebrale cortex maakt de rijkdom van voorstellingen en mate van zelfbewustzijn mogelijk

www.maieutiek.nl

informatie uitwisselingsproject

Damasio

- Protozelf = Spontane gevoelens
 - Materieel 'mij'
- Kernzelf = relatie tussen organisme en object
- Autobiografisch zelf
 - Sociaal mij
 - Spiritueel mij
 - NB Kennerrol wordt gecreëerd

Dit laatste maakt culturele samenlevingsvormen mogelijk

www.maieutiek.nl

debat over de vrije wil

- Swaab; Wij zijn ons brein
- Damasio; Wij kunnen, binnen ons bestaan in gedetermineerdheid, ook keuzes maken.
- De vraag; hoe 'echt' zijn die keuzes dan en wat is de rol van het denken daarbij?

www.maieutiek.nl

Arendt

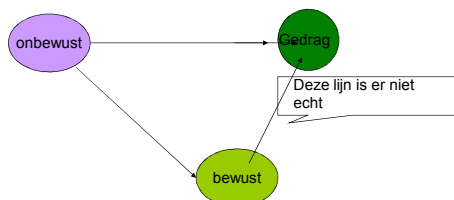
- beeld Arendt

- Hier wordt de ziel /emoties door alle mensen gedeeld en pas door het bewuste denken (life of the mind) ontstaat individueel gedrag.

www.maieutiek.nl

Dijksterhuis podium model

www.maieutiek.nl

Regisseurs functie van het denken

Wereld van verschijnselen

www.maieutiek.nl

Rol van het denken

- Denken is een functie van het menselijk lichaam.
- Mogelijkheden van denken staan voor een deel vast (IQ, verbindingen in- of volgroeid zijn van het brein)
- Mogelijkheden zijn voor deel contextueel (vroeggeboorte, verwaarlozing, scholing) maar dit is ook niet rechtstreeks te beïnvloeden.

www.maieutiek.nl

Ruimte voor vrije denken?

- Binnen marges zijn er wel keuzes;
- Wat pak je aan?
- Wat geef je je aandacht?
- Ook hierbij spelen aanleg en context een rol
- Binnen die voor jou unieke combinatie heb je deel aan de invulling van;
 - je eigen potentieel
 - de gedeelde context waar je deel van uitmaakt

www.maieutiek.nl

Dennett

- Juist het feit dat Dennett in het filmje vanuit zijn bewustzijn kan laten zien dat mijn bewustzijn beperkt is, geeft ook Searl en Damasio gelijk; bewustzijn kan de wereld veranderen en de wijze waarop mensen hun wereld waarnemen.

www.maieutiek.nl

Dennett

- In "Gereedschapst voor het denken" (2013) over vrije wil; (Dennett blz. 417 en 419)
- Het is een kettingreactie die uiteindelijk leidt van amfibieën naar zoogdieren en van zoogdieren naar mensen met (gedeeltelijke) vrije wil

www.maieutiek.nl

Denken als activiteit

- Aanleg, ervaringen en context maken je tot wie je bent.
- Binnen dat 'wie' zijn er marges waarbinnen je geweten functioneert. (je kunt niets bedenken wat pas over 10 jaar manifest wordt)
- Binnen die marges kun je kiezen voor of tegen bepaalde verschijnselen, doe je mee of niet. Neem je de ruimte om het goede te doen of is het juiste je leitmotief?

www.maieutiek.nl

Lijkt marginaal

- Onderzoek toont aan dat mensen meestal weten dat wat ze doen niet goed is. Hun geweten speelt op. Maar er is ook de behoefte om met de stroom mee te gaan. Beide komen voort uit aanleg en context.
- Zie ook Asch Conformity Experiment

www.maieutiek.nl

Stop en denk als voorbereiding

- ▣ Oefenen in stop-en-denken zou buffer kunnen bieden om eerder te kiezen voor innerlijke dialoog met de "man/vrouw die op je wacht als je alleen thuiskomt".

www.maieutiek.nl

Cultuur = schuiven met natuurlijk potentieel

- ▣ Er is geen denken los van de wereld van de verschijnselen.
- ▣ Er is geen denken los van emoties, aanleg of context.
- ▣ Er is wel ruimte voor verschuiven van de aandacht binnen de interne processen van je lijf.
- ▣ Dat lijkt marginaal, maar onze hele cultuur is gebouwd op het verschuiven van dergelijke natuurlijke processen.

www.maieutiek.nl

Effecten op lange termijn

- ▣ Marginale keuzes werken ook door in het fysieke lichaam.
- ▣ Je kunt paden inslijpen die daardoor in vervolgmomenten tot een nieuwe 'gemakkelijkste weg' leiden.

www.maieutiek.nl